

Fakulta výtvarných umění VUT v Brně
Habilitační práce (příloha žádosti č. 2)

Obor výtvarná umění

Spolupráce a její podoby

Tvorba v rozmezí let 2007 — 2014

MgA. Vasil Artamonov
Brno, 2016

Těžko posoudit, kdy téma spolupráce v umění vzniklo. V případě, že mluvíme o spolupráci v rovině technické, pak lze říci, že už dílny velkých barokních mistrů malby jsou místem, kde se potkává zručnost několika malířů na jednom plátně. Kolektivní práce není žádnou novinkou. Vědomě a otevřeně deklarovaná spolupráce bez vnitřní hierarchie je ovšem záležitostí dvacátého století.

Když důsledně uvažujeme o tématu spolupráce dvojic, můžeme na něj nahlížet ze dvou rozdílných pozic. Jedna z nich je hůře postižitelná, protože se vztahuje k psychologickým procesům, odehrávajícím se mezi dvěma aktéry a zabývat se jí znamená zahrnout sofistikované psychologické metody. Druhá je pak poměrně vágní v tom smyslu, že nám nezbyvá než sledovat vzniklá díla bez tohoto psychologického pozadí.

Zajímavé jsou však otázky po statusu uměleckého díla jako výsledku dialogu.

Zvykli jsme si dívat se na umění prizmatem autenticity, osobních zkušeností a psychologie umělce. Dílo vzniklé ve spolupráci tento model narušuje a nutí diváky zaujmout jiný úhel pohledu.

Kdy se jedná o spolupráci a kdy je dílo výsledkem samostatné práce umělce? Je možné vytvořit dílo naprosto bez spolupráce s někým dalším? Pokud se zaměříme na tyto otázky, hranice subjektivity se najednou stírá. Uvědomíme si, že umělec používá k tvorbě řadu materiálů, jejichž výrobu nemá žádným způsobem pod kontrolou a na jejichž výrobě se podílí množství činitelů od lidských po přírodní. Průběh tvorby je poznamenán řadou rozhodnutí, která umělec nedělá vždy sám. Či dokonce nikdy sám. Do těchto rozhodnutí nepřímo (a někdy i přímo) promlouvá množství jeho vzorů, učitelů, přátel a kolegů. Ruští umělci (od roku 1978 žijící v USA) Vitalij Komar a Alexandr Melamid se orientují na spolupráci jako téma už od osmdesátých let. Jsou známy jejich projekty, ve kterých se věnují „spolupráci“ (tato podoba spolupráce se velmi blíží manipulaci) s faunou (psy, bobři, opice, sloni) nebo dokonce s florou (brambory a jiná kořenová zelenina). Zároveň jsou autory mnoha inspirujících textů. Použil bych zde ukázkou z rozhovoru s Komarem „Já vůbec nevěřím, že existuje individuální tvorba. Každý umělec, ať chce nebo nechce, se automaticky vztahuje k nějakému proudu. V tomto smyslu je spoluautorem mnoha

lidi. Spoluautor svých učitelů, kteří do něj vložili své znalosti, svých přátel, se kterými pil, jejichž myšlenky a řeči poslouchal, a potom si na ně vzpomněl jako na své vlastní...“

V mém případě je naprosto stěžejní dlouhodobé působení ve dvojici s Alexeyem Klyuykovem. Zpočátku jsme pracovali s médiem performance nebo přesněji řečeno dokumentované akce (viz např. série akcí z roku 2006 *Jak jsme pomáhali...*). Později jsme se soustředili převážně na malbu a v ní se pohybujeme setrvale do současnosti.

Dalším podstatným momentem pro vývoj mé tvorby byly společné projekty s Pavlem Stercem, především naše práce *Zápis událostí v kraji* (2010) a *Co udržuje elity při životě?* (2011).

Posledním modelem spolupráce je pak spolupráce ve skupině. Skupina P.O.L.E., jejímž jsem byl zakládajícím členem, existovala přibližně od roku 2009 do roku 2015. Počet členů skupiny kolísal od čtyř do sedmi. Jako nejvýraznější projekty skupiny se dají označit výstavy *Možnosti studentského života* (2009) a *Píle* (2011), akce pod názvem *Na vlnách kamene hozeného do vody* (2014) a videoesej *O červech, kteří roztančí mršinu* (2015).

Zeměkoule
115 × 140 cm,
olej na plátně,
2007

V sérii obrazů *Požár v knihovně, Demontrace, Zeměkoule a jiné* pracujeme s odkazem kubismu. V dějinách umění představuje kubismus zásadní zlom jakožto hraniční předstupeň abstraktního malířství. Kubistická forma v této sérii funguje jako odkaz k dějinám, nikoliv jako analýza a geometrický rozklad reálných předmětů v malbě. Výrazným prvkem, který nezanechává diváka na pochybách ohledně dějinného kontextu, je ohraničeně vynechávané šepsované bílé pozadí bez malířských zásahů. V době, kdy jsme tuto sérii malovali, nám připadala podstatná jakási neaktuálnost a anachroničnost kubistického stylu v českém kontextu. Už jen samotné slovo „styl“ nemá v rámci současného umění nejlepší zvuk — umělec přeci vždy řeší obsah, hloubku a jádro problému. Slovem styl se obvykle míní něco „povrchního a neautentického“.

Díra v ledě,
140 × 200 cm,
olej na plátně,
2007

Úly,
150 × 150 cm,
olej na plátně,
2007

Při tvorbě obrazů postupujeme tak, že se předem dohodneme na námětu a způsobu zpracování. Potom malujeme společně na ploše jednoho plátna. To umožňuje pracovat s napětím, které vytváří dva — někdy více, někdy méně — viditelné malířské rukopisy.

Závod (Azovsteel),
95 × 155 cm,
olej na plátně,
2007

Vlajka kapitána Missona
(*Pour dieu et la liberte*),
140 × 140 cm,
olej na plátně,
2007

Demontrace
(*Komunismus forem*),
105 × 150 cm,
olej na plátně,
2007

*Požár v knihovně,
80 × 95 cm,
olej na plátně,
2007*

*Sekera (Ve vědě probíhá
revoluce. Stoletími stanovené
principy se odhazují pryč a na
jejích místo se staví nové,
které budou sloužit v průběhu
řady století jako základy pro
výstavbu a rozšíření velkolepé
budovy exaktních věd.)
80 × 145 cm,
olej na plátně,
2007*

Pohled do instalace na sérii obrazů *Požár v knihovně, Demontrace, Zeměkoule a jiné*. Výstava 2076, OGV Jihlava roku 2011.

Pařez
130 × 150 cm,
olej na plátně,
2007

Výstava 2076 v OGV v roce 2011. Pohled do instalace s názvem *Průběh podzimu*, instalace je tvořena dřevěnými modely součástí strojů, nalezenými v areálu bývalých oceláren Poldi Kladno, 2010

Práce *Průběh podzimu* byla oceněna porotou Ceny Jindřicha Chaluppeckého v roce 2010.

Výstava 2076 v OGV v roce 2011. Pohled do instalace s názvem *Průběh podzimu*, instalace je tvořena dřevěnými modely součástí strojů, nalezenými v areálu bývalých oceláren Poldi Kladno, 2010

Na stěně:

Pokorný – *Bagr u transportéru rudy*, 1961, majetek OGV;

Gabriel – *Vysoká pec II.*, 1949, majetek OGV;

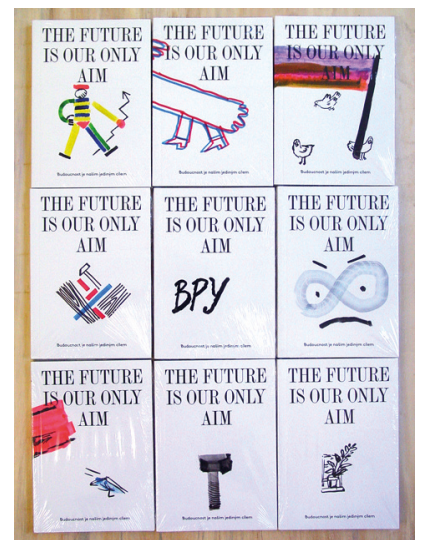
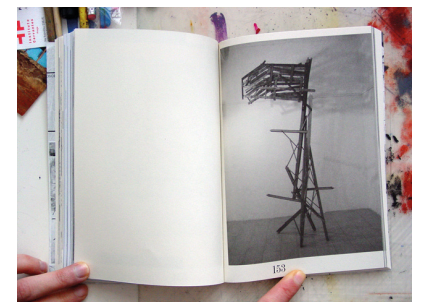
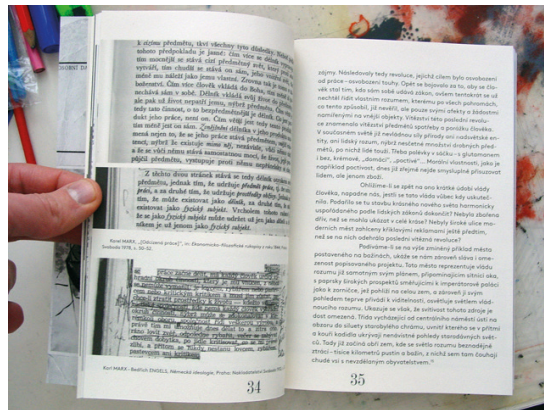
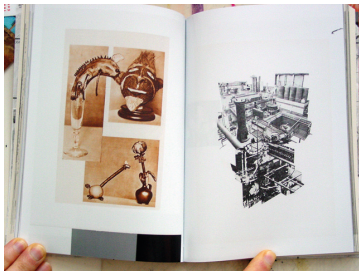
Podloucký – *Nádraží ve Žďáře*, 1954, majetek OGV;

Paur – *Z Kladna*, 1950, majetek OGV;

V roce 2011 se nám podařilo vydat katalog našich prací s názvem *Budoucnost je naším jediným cílem*. (Příloha č. 10 k žádosti.) Katalogový text, jehož autorem je Václav Magid, psaný formou literární koláže nekomentuje přímo umělecká díla uvnitř katalogu. Má paralelní příběh s množstvím odkazů a vytváří napětí s pracemi. Každá kniha má originální ruční ilustraci na obálce.

Vlak
rozměry různé,
olej na sololitu,
2012

V některých pracích jsou použity neobvykle formáty. Malba se začíná dostávat na hranici s objektem.

Vlak
rozměry různé,
olej na plátně,
2013

Slepá kolej (Tupík),
120 × 90 cm,
olej na plátně,
2012

Slepá kolej. Opakující se námět. Jasná až banální metafora, umožňující soustředit se výhradně na malířské provedení. V tomto případě kompozičně statický nárazník zavátý sněhem je volbou barev ponořen do neradostné až bezvýhodné atmosféry.

Vlaky, nádraží, koleje — to jsou obstarožní, modernistické symboly rychlosti, dnes překonané ve většině svých parametrů.

Vlak,
25 × 20 cm,
olej na plátně
2011

Pohled do ateliéru,
150 × 120 cm,
olej na plátně
2013

Pohledy do ateliéru, s množstvím nástrojů a obrazů, ukazují nejbanálnější a zároveň nejbližší prostředí umělce. Ve zmetí různých předmětů můžeme vidět malby, uskladněné nebo pověšené na zdi. Často je najdeme někde ve stejné expozici. Opakováním vytvářejí bezčasý prostor symbolů, cirkulujících na plátnech i v hlavách.

V sérii prací zahrnutých na výstavě *Žánr* se pokoušíme dosáhnout výrazných významových souvislostí za použití žánrových výjevů a s pomocí specifického způsobu instalace. Svou přísností, temností a symetrií se instalace pohybuje kdesi na hranici muzeální a jakési sektářské estetiky.

Výstava Žánr,
pohled do instalace
2013

Obraz s chlebem v ateliéru,
120 × 100 cm
olej na plátně
2012

Téma chleba jako základní potraviny má jak politické, tak existenciální zabarvení. V našem kulturním prostředí je až patetickým a otřepaným synonymem jídla nebo živobytí obecně. Podobnou roli hrají i pšeničné klasy. Základní surovina, na kterou je do značné míry vázán lidský život.

Klasy,
150 × 120 cm,
olej na plátně,
2011

Rýč
(podle G.Korževa,
Stopy války, 1965)
olej na plátně,
80 x 50 cm
2012

Obraz *Rýč* je parafrází obrazu Gelije Korževa s názvem *Stopy války*. Zobrazuje kovovou část zrezivělé lopaty, kompozičně pojatou jako portrét. Obraz Korževa je civilním portrétem vojáka zraněného ve válce. Je jedním ze základních kamenů takzvaného „surového stylu“, specifického proudu sovětského socialistického realismu.

Šarlatánství,
70 × 50 cm,
olej na plátně
2012

Portrét sourozenců Stejskalových,
60 × 100 cm,
olej na plátně
2012

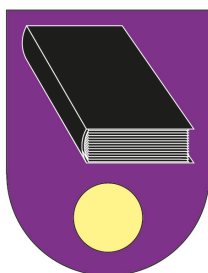
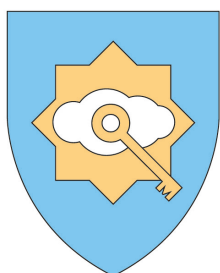
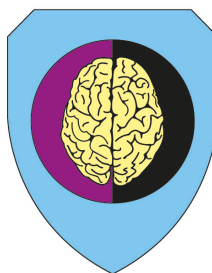
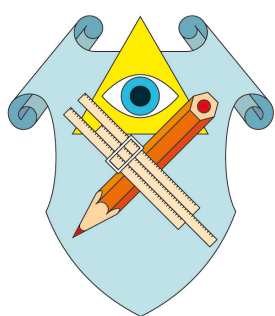
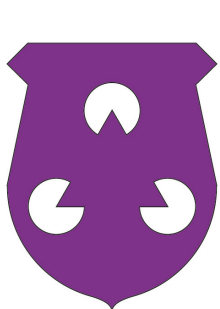
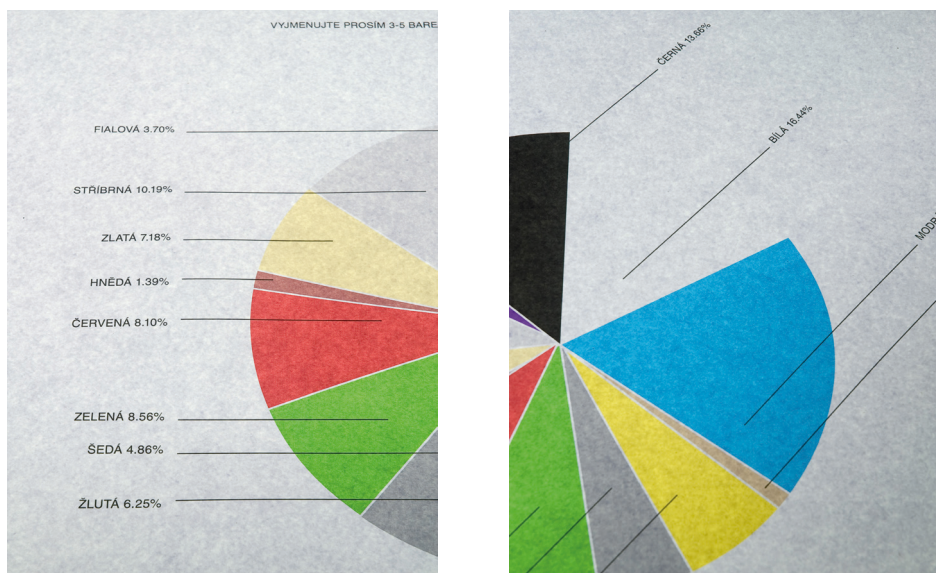
Plenérové malby
olej na plátně
2013

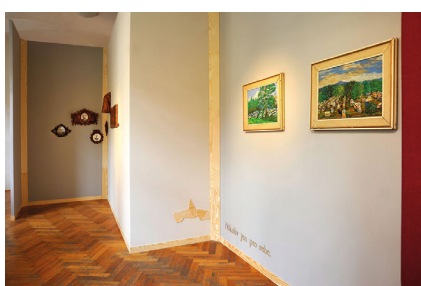

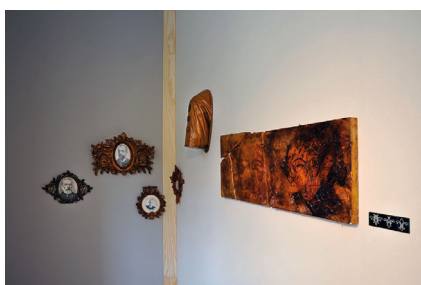

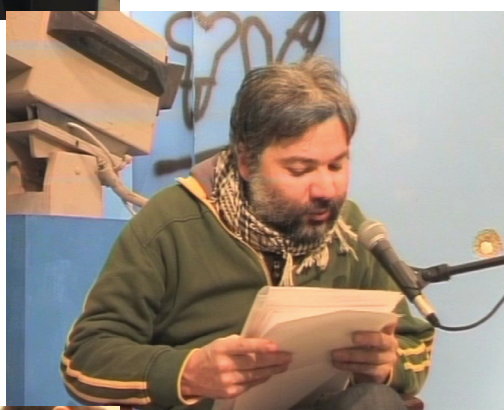
V projektu *Co udržuje elity při životě?* se jednalo o práci s členy organizace Mensa sdružující nadprůměrně inteligentní lidí. Impulzem pro práci s touto organizací byla paralela s uzavřeným světem současného umění a utopická představa o možné nápravě světa. V průběhu práce vznikl dotazník vyplněný členy a vizualizace různých variant erbů organizace.

Projekt *Píle* zkoumal obrazy společenského uspořádání, zrcadlící se ve včelím úlu, důvody jejich vymizení a možnost jejich návratu. Výstava tematizovala lidský vztah k včelí utopii či dystopii jako příznak společenského ovzduší. Pojednávala „včelí píli“ v metaforických rovinách i v doslovnějších společenských a ekonomických odkazech.

Na vlnách kamene hozeného do vody je simulací obsazení televizního studia a přímého přenosu z něj. Do studia byli pozváni teoretici, aktivisté, umělci, sociologové, filozofové. Byli vybídnuti, aby reflektovali hypotetickou situaci, jejíž součástí se stali. 2014

